

7 ознак емоційної зрілості за Фрейдом

У цьому випуску:

1. 7 ознак емоційної зрілості за Фрейдом
2. Сучасний урок. Який він?
3. Стилi педагогічної діяльності
4. Календар пам'ятних та ювілейних дат 2016 року
5. Експертна самооцінка діяльності учителя
6. 12 ідей як зберегти енергію та гроші
7. Анкета вивчення професійної майстерності

Замість того, щоб цілий вік нарікати на темряву, краще засвітити бодай одну свічку – й на світі менше стане темряви...

П.Яцик

Протягом життя ми стаємо більш емоційно зрілими, розвиваємо впевненість в собі, прагнення до серйозних стосунків, покращуємо власне життя. Нижче - складений послідовниками Зігмунда Фрейда список тих рис характеру, за якими можна судити про зрілість людини.

1. *Здатність сприймати конструктивну критику*

Це дуже важлива якість для справедливої оцінки власних недоліків. Слід бути готовим чути правду, а не заперечувати її. Тікаючи від проблем або вдаючи, що їх немає, ви не зможете позбутися існуючих труднощів. Коли людям складно сприймати реальність, вони шукають порятунку в ілюзіях, які ведуть в кінцевому рахунку лише до розчарувань.

2. *Уміння пристосовуватися до змін*

Зміни не завжди легко здійснювати. Вони здатні перевернути весь світ з ніг на голову і стати причиною для виникнення стресу. Адже змінюватися можуть як ваші плани на день, так і робота, соціальний статус, місце проживання і багато іншого. Потрібно вміти пристосовуватися до змін, а не дратуватися, дозволяючи їм вибити себе з колії.

3. *Несприйнятливості до стресів*

Страхи, внутрішні переживання, стрес можуть призвести до ряду фізичних нездужань. Від того, наскільки ви несприйнятливі до стресів, залежить ваше духовне і фізичне здоров'я.

4. *Здатність не тільки приймати, але і віддавати*

Люди, які приділяють іншим частину свого часу, уваги, надають допомогу і фінансову підтримку, набагато щасливіші за інших. Ті ж, хто більше схильний приймати, найчастіше є егоїстами, заздрісникам.

5. *Уміння ставитися до людей з розумінням*

Життя - це процес взаємодії з людьми, тому дуже важливо, як ви будете свої стосунки. Любов і повага - два ключові чинники, що ведуть до гармонійного життя.

6. *Здатність направляти негативну енергію в конструктивне русло*

Важливо вміти перенаправляти свої негативні емоції, не тримати їх в собі, а, навпаки, намагатися поставити на служіння.

7. *Уміння любити*

Любов - велика сила. Люди народжуються із здатністю любити, і дуже важливо пронести це почуття через все своє життя.

Сучасний урок. Який він?

Урок – це дзеркало загальної педагогічної культури вчителя, мірило його інтелектуального скарбу, показник його кругозору, ерудиції.

В.О.Сухомлинський

Урок – це основна дидактична форма навчання, що пройшла випробовування протягом століть.

Вона поєднує індивідуальні та фронтальні форми навчально-пізнавальної діяльності з учнями одного віку незалежно від статі з приблизно однаковим інтелектуальним розвитком.

В середньому, за період своєї діяльності вчитель проводить понад 25000. У свою чергу кожен учень, за роки свого навчання в школі, відвідує понад 10000 уроків. Як бачимо, і для вчителя і для учнів уроки – це життя, де один навчає, а інший – навчається.

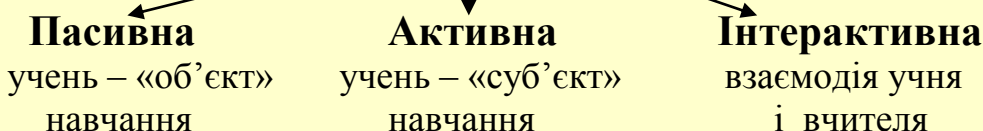
Ефективність сучасного уроку залежить від кількох факторів:

- професійна компетентність учителя – необхідна умова ефективності процесу навчання;
- особистість учителя – найважливіша запорука навчання, виховання і розвитку учнів;
- від самооцінки вчителя, впевненості у собі, його успішності:
 - успішні люди мають стійку самооцінку;
 - розуміють, що невдача – лише тимчасове явище;
 - бачать у невдачі одиничну подію;
 - мають реалістичні очікування;
 - зосереджують увагу на своїх сильних сторонах;
 - ніколи не вважають себе «невдахами»;
 - їх не можна вивести із гри, вони здатні рухатися вперед, незважаючи на обставини;
- від психологічного комфорту, позитивного настрою;
- від створення ситуації успіху;
- від стилю викладання вчителя.

Критерії ефективності сучасного уроку:

1. Учення через відкриття.
2. Самомотивація учня до виконання тієї чи іншої освітньої діяльності.
3. Наявність дискусій (зіставлення різних точок зору, пошук через обговорення дійсності).
4. Розвиток особистості.
5. Здатність учня проектувати майбутню діяльність.
6. Демократичність, відвертість.
7. Моделювання важливих труднощів та пошук шляхів їх рішення.
8. Дозволяє учням у колективному пошуку здійснювати відкриття.
9. Учень переживає радість від подолання труднощів навчання.
10. Педагог веде учня шляхом суб'єктивного відкриття, він управляє проблемно-пошуковою або дослідницькою діяльністю учнів.

Моделі навчання

Сучасний урок. Який він?

Основні ознаки сучасного уроку

- оновлення змісту навчання;
 - єдність самовиховання, соціалізації та виховання;
 - демократизм;
 - розвиток ціннісно-сислової діяльності;
 - використання індивідуального підходу;
 - самостійний творчий пошук;
 - співпраця вчителя та учня;
 - розвиток творчих здібностей;
- упровадження інноваційних технологій.

**Якщо хочеш, щоб
люди збудували
корабель, не наказуй
їм йти в ліс та
заготовляти деревину.
Зроби так, щоб вони
полюбили море**

Антуан де Сент-Екзюпері

Структура сучасного інтерактивного уроку значно відрізняється від традиційного і має таку послідовність:

- I. *Мотивація (5% робочого часу)*
- II. *Представлення теми та очікуваних навчальних результатів (Приблизно 5% часу)*
- III. *Надання необхідної інформації (Приблизно 10% часу заняття).*
- IV. *Інтерактивна вправа — центральна частина заняття (як правило, 60% часу на уроці)*
- V. *Підбиття підсумків, оцінювання результатів уроку (до 15% часу уроку)*
- VI. *Домашнє завдання та інструктаж до нього. (5% часу)*

Сучасний урок – спільна творчість учителя та учнів.

Форми проведення нестандартних уроків

Урок-спостереження;	Урок-фантазія;
Урок-експеримент;	Урок винахідництва;
Урок дослідження об'єкта;	Урок технічної (наукової, прикладної, художньої, соціальної, культурно-технічної, педагогічної) творчості;
Пошуковий урок;	Ділова гра;
Лабораторно-практичний урок;	Урок навпаки (учень в ролі учителя);
Урок конструювання теорій;	Урок у школі майбутнього;
Урок роботи з першоджерелами (культурно-історичними аналогами)	Прогностичний урок;
Міжпредметний урок;	Урок захисту творчих робіт;
Урок філософського узагальнення.	Урок розробки індивідуальних освітніх програм;
Уроки креативного типу:	Урок захисту індивідуальних освітніх програм;
Урок-діалог (дискусія, диспут, евристична бесіда);	Уроки з груповою роботою;
Урок-парадокс;	Урок-виставка;
Урок-проект (з використанням методу проектів);	Урок-аукціон;
Урок-консультація;	Урок-конференція;
Урок-самооцінка;	Урок-змагання;
Уроки комунікативного типу:	Урок – суд над явищем;
Бінарний урок (ведуть два вчителі);	Урок-вернісаж;
Урок рецензування;	Урок – «круглий стіл»;
Урок взаємоконтролю;	
Урок – панорама;	

Стилі педагогічної діяльності

Педагогічна діяльність вчителя, як і будь-яка інша діяльність, характеризується певним стилем. В широкому розумінні стиль діяльності — це стала система способів, прийомів, яка проявляється в різних умовах її здійснення.

Психологічний смисл індивідуального стилю діяльності "це обумовлена типологічними особливостями стійка система способів, яка складається у людини, яка прагне до найкращого здійснення даної діяльності,... індивідуально-своєрідна система психологічних засобів, які свідомо чи стихійно використовує людина з метою найкращого врівноваження своєї індивідуальності з предметними зовнішніми умовами діяльності".

Поняття "стиль" трактується у широкому контексті, як стиль поведінки, стиль спілкування, стиль керівництва (лідерства) і т.д.

За К. Левіним стилі поведінки відносяться до типу прийняття рішення керівником та визначені три стилі керівництва: авторитарний, демократичний та потурання. Стилi педагогічної діяльності, в першу чергу, поділяються на три загальних, але мають власне "Педагогічний зміст".

Авторитарний стиль.

Учень - об'єкт педагогічного впливу, а не рівноправний партнер. Вчитель особисто приймає рішення, встановлює жорсткий контроль за виконанням своїх вимог, не враховує ситуацію та думки учнів, не пояснює свої дії. Внаслідок чого учні втрачають активність чи здійснюють її тільки під керівництвом вчителя, мають низьку самооцінку. Головними методами впливу такого вчителя є наказ та повчання. Для вчителя характерна низька задоволеність професією та професійна нестійкість. Вчителі з цим стилем керівництва головну увагу звертають на методичну культуру, в педагогічному колективі займають позицію лідера.

Демократичний стиль. Учень - рівноправний партнер по спілкуванню, колега у спільному пошуку знань. Рішення приймаються разом з учнями, враховується їх думка, підтримується самостійність суджень, враховується не тільки успішність, але й особистісні якості учнів. Методами впливу є спонукання до дій, порада. У таких вчителів школярі частіше відчують стан високої самооцінки. Для вчителів цього стилю характерна велика професійна стійкість, задоволення своєю професією.

Ліберальний стиль. Вчитель відходить від прийняття рішення, передає ініціативу учням, колегам. Організацію та контроль діяльності учнів здійснює без системи, проявляє нерішучість, коливання, В класі нестійкий мікроклімат, замасковані конфлікти.

По відношенню до партнера взаємодії можна визначити характер стилю: від підкорення до партнерства та відсутності спрямованого впливу. При цьому можна побачити, що домінує монологічна чи діалогічна форма спілкування.

За характером включеності в діяльність педагога спілкування, В.А. Кан-Калік визначив наступні стилі:

- ✓ *стиль захопленості* педагога спільно з учнями творчою діяльністю і є вираженням відношення вчителя до своєї справи, до своєї професії;
- ✓ *стиль дружнього відношення*, яке служить загальним фоном та передумовою успішності взаємодії вчителя з класом (ні в якому разі не переходячи до фамільярного).
- ✓ *стиль спілкування – дистанція*, яка є вираженням авторитарного стилю, який позитивно впливає на зовнішні показники дисципліни, організованість учнів, але може призвести до особистісних змін — неадекватної самооцінки, фрустрації та ін.
- ✓ *стиль спілкування – залякування та загравання*, що є свідченням професійної недосконалості педагога.

Аналіз стилів педагогічної діяльності в залежності від її характеру включає такі його сторони: змістовні характеристики стилю (орієнтація вчителя на процес чи результат своєї праці, розгортання вчителем орієнтованого та контроль-оціночного етапів своєї праці); динамічні характеристики стилю (гнучкість, стійкість); результативність (рівень знань і навичок учіння у школярів, а також інтерес учнів до предмета).

Стилi діяльності вчителя найбільш повно висвітлюються у працях А.Я.Ніконовою та А.К. Марковою.

Роль педагога полягає в тому, щоб відкрити двері, а не в тому, щоб проштовхувати в них учня

А.Шнабель

Експертна самооцінка діяльності учителя

Оволодінню самодіагностикою сприяє участь учителя в діагностичній діяльності у складі експертних груп. Дійсно, якщо вчитель може якісно здійснювати аналіз уроку свого колеги, то він зможе самостійно виявити свої недоліки і подолати їх (за умов наявності достатнього рівня знань, високої загальної культури і за наявності позитивного мотиву самовдосконалення). Таким чином, створюються умови для підвищення професійного рівня вчителя.

Дослідники визначають чотири напрями самодіагностики роботи вчителя:

1. раціональне використання особистого досвіду, традиційних методик;
2. оволодіння новими методиками і прийомами навчальної діяльності;
3. розумне поєднання особистого педагогічного досвіду та нових методик під час організації навчально-виховного процесу;
4. забезпечення зворотного зв'язку в процесі самоаналізу та самооцінки викладання свого предмета.

Найповніше процес саморефлексії, самоаналізу й самооцінки описав з психологічної точки зору В.Беспалько. Він розкрив цей процес через професійну самосвідомість, яка є невід'ємною частиною професійної майстерності й критерієм розвитку вчителя. Автор визначає чотири компоненти професійної самосвідомості:

- «Актуальне Я» — яким себе бачить учитель у даний час.
- «Ретроспективне Я» — яким він себе бачить та оцінює стосовно початкових етапів своєї праці.
- «Ідеальне Я» — яким учитель хотів би бути.
- «Рефлексивне Я» — як, з погляду вчителя, його розглядають і оцінюють керівники школи, колеги, учні та батьки.

Центральним елементом професійної свідомості вчителя є «Актуальне Я», яке ґрунтується на трьох наступних. Стосовно «Ретроспективного Я» існує система критеріїв оцінювання особистого професійного досвіду та досягнень. «Ідеальне Я» пропонує перспективу особистості та обумовлює саморозвиток у професійній сфері. «Рефлексивне Я» виступає шкалою середовища в професійній діяльності й забезпечує об'єктивність самооцінки.

У процесі самоспостереження відбувається усвідомлення характерних аспектів педагогічної діяльності, особистих якостей, мотивів, а також визначення свого місця в системі професійних і суспільних відносин. На даному етапі рекомендується використовувати такі методи

педагогічної діагностики як просте спостереження, ведення педагогічного щоденника, хронометраж навчально-виховного процесу, оцінювання його результатів, оцінювання окремих етапів діяльності, тестування професійних знань і якостей особистості. Необхідно при цьому забезпечити неперервність, об'єктивність, конкретність самоспостереження.

Основу здійснення самоаналізу складають мисленева декомпозиція своєї особистості та педагогічної діяльності, вивчення отриманих завдяки самоспостереженню даних, порівняння мети і результатів, ідентифікація висновків з уже сформованою системою особистісних уявлень та орієнтацій. На даному етапі створюється інформаційна основа для адекватної самооцінки. Полегшують самоаналіз знання про методику аналізу та структурування професійної діяльності вчителя. Етап самооцінювання передбачає визначення ставлення до себе і своєї педагогічної діяльності.

Дослідники визначають наступні процедури самодіагностики:

1. Дослідження своєї діяльності.
2. Виявлення та вивчення своїх труднощів.
3. Створення мотивів, потреб, можливостей для перебудови своєї діяльності.
4. Уміння визначити ефективність своєї праці та результати її перебудови.
5. Визначення можливих негативних впливів, наслідки перебудови негативних елементів на правильно сформовані ланки педагогічної діяльності.

Володіння навичками самодіагностики дозволяють самостійно аналізувати і вносити необхідні корективи в навчально-виховний процес, неперервно, за будь-яких обставин, здійснювати заходи щодо вдосконалення своєї діяльності. Це допомагає вийти на новий рівень самоорганізації — в режим неперервного педагогічного вдосконалення та пошуку.

Календар пам'ятних та ювілейних дат 2016 року

Січень

- 02.01** – 175 років від дня народження *Тадея Розеславовича Рильського*, українського культурно-освітнього діяча та етнографа.
- 07.01** – 115 років від дня народження *Василя Григоровича Чумака*, українського поета.
- 10.01** – 85 років від дня народження *Олександра Дмитровича Федоровського*, українського фізика.
- 18.01** – 130 років від дня народження *Тараса Шухевича*, українського піаніста та педагога.
- 19.01** – 280 років від дня народження *Джеймса Ватта (Уатта)*, англійського винахідника універсального теплового двигуна.
- 27.01** – 125 років від дня народження *Павла Григоровича Тичини* (за ін.свідч.нар. – 23 січня), українського поета, публіциста, державного та громадського діяча.
- 27.01** – 260 років від дня народження *Вольфганга Амадея Моцарта*, австрійського композитора.

Лютий

- 09.02** – 190 років від дня народження *Костянтина Олександровича Трутовського*, українського живописця-графіка.
- 19.02** – 165 років від дня народження *Якова Михайловича Шульгіна*, українського історика.
- 21.02** – Міжнародний день рідної мови (відзначають щороку 21 лютого, починаючи з 2000 року).
- 22.10** – 145 років від дня народження *Івана Олексійовича Буніна*, українського та російського письменника, перекладача
- 25.02** – 145 років від дня народження *Лесі Українки (Лариса Петрівна Косач-Квітка)*, української поетеси, перекладача і громадської діячки.

Березень

- 01.03** – 170 років від дня народження *Василя Васильовича Докучаєва*, природознавця, основоположника наукового генетичного ґрунтознавства та зональної агрономії.
- 09.03** – 130 років від дня народження *Георгія Івановича Нарбута*, українського художника-графіка, педагога, ілюстратора, автора перших українських державних знаків (банкнот і поштових марок).
- 15.03** – 140 років від дня народження *Вадима Михайловича Щербаківського*, українського історика, археолога, етнографа, мистецтвознавця.

Квітень

- 05.04** – 135 років від дня народження *Дмитра Миколайовича Ревуцького*, українського композитора, музикознавства, фольклориста.
- 08.04** – 465 років від дня народження *Джівіродамо Бальді*, італійського композитора.
- 22.04** – 130 років від дня народження *Євгена Яковича Сагайдачного*, українського художника і педагога, театрального декоратора, скульптора, етнографа.
- 23.04** – Всесвітній день книги і авторського права.

Травень

- 8.05** – День пам'яті та примирення.
- 15.05** – 125 років від дня народження *Михайла Опанасовича Булгакова*, російського письменника, драматурга, театрального режисера і актора.

Липень

- 01.07** – 370 років від дня народження *Готфріда Вільгельма Лейбніца*, німецького математика, філософа, фізика.
- 13.07** – 165 років від дня народження *Андрія Віталійовича Лисенка*, українського письменника і лікаря.
- 26.07** – 225 років від дня народження *Франца Ксавера Вольфганга Моцарта*, австрійського піаніста, композитора, диригента.

12 ідей як зберегти енергію та гроші

- 1. Заощаджуйте енергію скрізь!** Пам'ятайте, що одна 100-ватна лампочка дає на 20% більше світла, ніж дві 60-ватні. **Використовуйте енергозберігаючі лампочки.** Їхня вартість вище, ніж звичайних лампочок, але в підсумку Ви заощаджуєте гроші, тому що вони споживають усього лише біля чверті електроенергії для забезпечення освітлення такої ж потужності. До того ж, такі лампочки працюють у чотири рази довше, ніж звичайні!
- 2. Не забувайте мити шибки,** особливо восени. Забруднене пилом скло затримує від 10 до 30% сонячного світла. І ви змушені будете через забруднене скла взимку довше користуватися світлом.
- 3. Уникайте режиму очікування й вимикайте непотрібне світло.** Виключайте телевізори, стереосистеми й комп'ютери, коли вони не використовуються – у режимі очікування вони споживають від 10 до 60% енергії від робочого режиму! Виключайте світло, коли воно Вам не потрібне, - це заощаджує енергію вже після першої або другої хвилини.
- 4. Перевірте, чи повністю віддають тепло опалювальні прилади у вашій оселі,** чи не заважають цьому процесу меблі. Поміркуйте, чи є витрати тепла у вашій оселі й що треба зробити, щоб їх усунути. Обов'язково утепліть вікна й двері на зимовий період. Це найбільш ефективний спосіб економії енергії та грошей. 50% тепла витрачається через погану ізоляцію стін, даху та підлоги.
- 5. Підтримуйте порядок та чистоту житла.** Пам'ятайте, що тільки від Вас залежить кількість вмикань пилососа для прибирання в квартирі.

5. Перегляньте речі свого гардероба. Пам'ятайте, що незначні зміни або доповнення до одягу можуть позбавити необхідності купувати нові речі, на виготовлення яких витрачається багато електроенергії.

6. Використовуйте енергозберігаючі пристрої. Якщо Ви купуєте пральну машину, холодильник, посудомийну машину або духовку, обирайте найбільш енергозберігаючі моделі, які ви можете собі дозволити. Можливо, вони будуть дорожчими, але вони окупляться шляхом меншого енергоспоживання.

7. Мийте ощадливо. Використовуйте пральну або посудомийну машину тільки при повному завантаженні. Використовуйте мийні засоби, що підходять для низьких температур, і обирайте ощадливі програми. Спробуйте зменшити Ваше особисте споживання гарячої води, приймаючи душ замість ванни.

8. Накрийте її кришкою! Ви можете зберегти 30% енергії, якщо в процесі готування їжі накриєте свою каструлю кришкою.

9. Про Ваш холодильник. Не залишайте двері холодильника відкритими більше, ніж необхідно, дозвольте їжі повністю охолонути перш, ніж помістити її в холодильник або морозильну камеру, регулярно розморожуйте їх і зберігайте продукти при правильній температурі.

10. Ходіть пішки, користуйтеся велосипедом і громадським транспортом. Від спалювання палива в моторі Вашої машини відбувається викид CO₂ у середньому – 2,5 літра на літр палива.

11. Якщо Вам необхідно використовувати машину, по можливості розділіть поїздку з ким-небудь і використайте енергозберігаючі автомобілі. Викид CO₂ Вашою машиною може бути зменшено на 75% при використанні комбінованого паливно-енергетичного мотора на автомобілях.

Анкета вивчення професійної майстерності вчителя

Мета проведення анкетування: виявити результативність внутрішнього контролю на основі аналізу його адекватності, ступеня готовності вчителя до самоконтролю.

№ з/п	Запитання	5	4	3	2	1
1.	Чи відчуваєте Ви контроль за Вашою роботою?					
2	Чи вважаєте Ви контроль за вашою роботою об'єктивним?					
3	Чи відчуваєте Ви страх тоді, коли вас контролює адміністрація?					
4	Чи відзначають під час контролю Ваші успіхи й позитивні результати?					
5	Чи ділитесь Ви відверто своїми проблемами й невдачами з керівництвом школи під час контролю?					
6	Чи маєте Ви змогу під час контролю обстоювати власну точку зору, не побоюючись за наслідки?					
7	Чи чіткіше Ви уявляєте внаслідок контролю шляхи досягнення кращих результатів?					
8	Чи відчуваєте Ви, що після контролю адміністрації школи зростає довіра до Вас як до вчителя?					
9	Чи можете Ви стверджувати, що після контролю ви працюєте краще?					
10	Чи вважаєте ви, що контроль дає вам безсумнівну користь і тому є послугою адміністрації?					

Сума балів:

Від 45 до 33 – тема контролю оптимальна, орієнтує вчителя на успіх і стимулює його зростання.

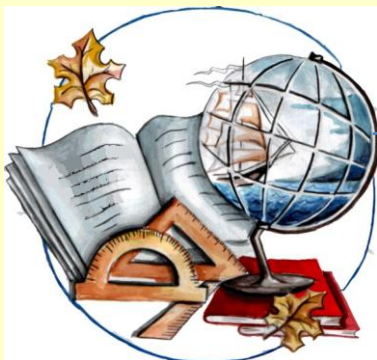
Від 32 до 21 – оптимальна система контролю, що орієнтує вчителя на успіх, не склалася, контроль не завжди впливає на вчителя.

Від 20 до 9 – вчитель сприймає контроль як жорсткі несправедливі заходи, це не стимулює його педагогічне зростання

«Людина завжди навчається лише у тих, кого любить. Ті, у яких ми вчимося, правильно називаються вчителями, але не всякий, хто вчить нас, заслуговує на це ім'я».

Йоганн Вольфганг Гете

Харківський технічний ліцей № 173
вул.. Самаркандська, 17
<http://lyceum173.edu.kh.ua/>

